

Bawmy się w Brukseli!

Cécile Duvivier

Mnóstwo możliwości zabawy dla wszystkich dzieci w mieście i całym regionie... To marzenie może się spełnić, a my chcemy pomóc w jego realizacji!

Możliwość zabawy w wolnym czasie to jeden z najistotniejszych czynników, które decydują o jakości życia w mieście. Zabawa rozwija umiejętności psychoruchowe, fizyczne i społeczne dzieci i dorosłych, dlatego w roku 2009 Instytut Ochrony Środowiska Naturalnego w Brukseli, jako odrębny organ administracyjny, przeprowadził ilościową i jakościową ocenę miejscowych terenów rekreacyjno-sportowych. Instytut, który obecnie ma pod swoją opieką 55 placów zabaw i boisk zlokalizowanych w 38 parkach, chciał w ten sposób zdobyć aktualne dane i przeprowadzić konkretne analizy w celu porównania całościowej oferty z zapotrzebowaniem.

Doliczono się ponad 300 terenów rekreacyjnych, zarządzanych przez władze regionalne i miejskie. Sporządzono listę miejsc niedoinwestowanych, którymi należy się zająć w pierwszej kolejności – są to głównie obszary położone w najuboższych dzielnicach Brukseli, gdzie układ przestrzeni publicznej i prywatnej powoduje, że na ogół brak jest możliwości zaspokojenia popytu na place zabaw.

Ponadto brakuje odpowiednich miejsc rekreacyjnych dla rodzin oraz dzieci niepełnosprawnych i starszych (10- i 12-letnich).

Z jakościowego punktu widzenia, nasza wiedza wzbogaciła się o dane uzyskane bezpośrednio w terenie oraz podczas spotkań organizowanych w różnych placówkach edukacyjnych w Brukseli w celu zapoznania się z opinią samych dzieci. Okazało się, że najmłodszy na ogół wolą miejsca zadbane i nieskomplikowane, dające możliwość wyboru różnych form zabawy, od klasycznych placów przeładowanych typowymi sprzętami. Sposób korzystania z obszaru przeznaczanego do wypoczynku zależy od rodzaju ustawionych tam obiektów, a te często mogą być wykorzystane tylko na jeden sposób. Należałoby urozmaicić ofertę terenów rekreacyjnych (zabawowych, przyrodniczych, sportowych, tematycznych) i sprawić, by lepiej się one uzupełniały; warto też zwrócić uwagę na drugorzędne znaczenie infrastruktury. Zdaniem dzieci, nawet na zorganizowanych placach zabaw ważna jest przede wszystkim przestrzeń pomiędzy obiektami. „Bawimy się raczej między różnymi urządzeniami”, mówili nasi mali respondenci.

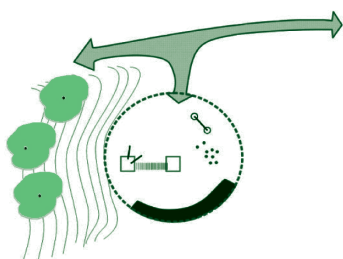
Tworzenie terenów rekreacyjnych to nie tylko kwestia zaprojektowania danego obszaru, ale także zwiększania ogólnych możliwości wypoczynku w przestrzeni publicznej, dlatego należałoby rozważyć włączenie do przestrzeni naturalnej lub miejskiej zaprojektowanych elementów zachęcających do zabawy lub na odwrót – włączenie do przestrzeni zorganizowanej charakterystycznych cech krajobrazu, (drzewa, wzniesienia, pagórki...).

A gdy ten postulat zostanie już zrealizowany, nie powinniśmy zamykać terenów rekreacyjnych w ściśle określonych granicach – trzeba pozwolić im się rozrastać i coraz lepiej wkomponowywać w otoczenie.

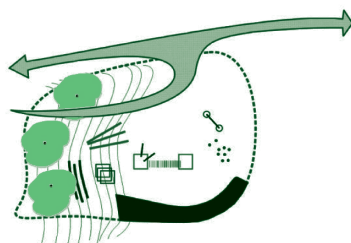
Przed przystąpieniem do etapu planowania teren należy ocenić pod względem potencjału rekreacyjnego (rzeźby powierzchni, walorów przyrody, dostępności, bliskości placówek edukacyjnych i innych organizacji, itp.). W tym celu sporządza się tzw. „mapę intensywności rekreacji”, która stanowi bezzwartą pomoc w dalszych pracach.

Ogólna strategia rozwoju terenów rekreacyjnych opracowana przez Instytut Ochrony Środowiska Naturalnego w Brukseli stała się jednym z priorytetów obecnego rządu, który w regionie Brukseli zmaga się z prawdziwym wyzwaniem demograficznym, ponieważ coraz młodszej populacji trzeba zapewnić coraz więcej ogólnodostępnych parków i terenów zielonych. Budowa placów zabaw to pilne zadanie dla miasta.

Przyjęta strategia przewiduje utworzenie w Brukseli „sieci rekreacyjnej” z prawdziwego zdarzenia. Oznacza to zintegrowanie różnych obszarów spełniających funkcje wypoczynkowe (w obrębie ulicy, osiedla, miasta i regionu) oraz połączenie przestrzeni formalnych (z ich infrastrukturą) i nieformalnych (parki, ogrody, itp.).

Tradycyjny plac zabaw

Włączony w najbliższą przestrzeń

Zintegrowany z otoczeniem

Założenia strategii oraz sposób ich realizacji są następujące:

- Podjęcie pilnych działań na terenach niedoinwestowanych
- Zgrupowanie podmiotów wykonawczych i zorganizowanie sieci czteropoziomowej (ulica, osiedle, miasto, region)
- Zróżnicowanie oferty oraz zastosowanie nowatorskich i oryginalnych rozwiązań na terenach rekreacyjnych
- Promowanie rozwoju nieformalnych terenów wypoczynkowych i wykorzystanie elementów zachęcających do zabawy w przestrzeni publicznej
- Włączenie dzieci i przyszłych użytkowników w proces
- Wzbogacenie oferty o rozwiązania przeznaczone dla grup słabo reprezentowanych lub w ogóle nie reprezentowanych w obecnej ofercie (dzieci w wieku 10-12 lat, dzieci niepełnosprawnych, itp.).

Należy dodać, że Instytut Ochrony Środowiska Naturalnego w Brukseli już rozpoczął budowę nowatorskich i oryginalnych obszarów rekreacyjnych przy współdziałaniu zainteresowanych stron. Można tu w szczególności wymienić następujące przedsięwzięcia:

Park im. Georges'a Henriego: Park powstał dzięki współpracy tutejszych dzieci z architektem, a efekt przeszedł najsmielsze oczekiwania – zaproponowano rozwiązania oryginalne, zróżnicowane i absolutnie unikatowe.

Porte de Hal: Baśniowy teren rekreacyjny położony w zabytkowej części miasta w pobliżu ogromnego zamku i średniowiecznej zabudowy otoczonej czystą plażą; graniczy z trzema gminami o zróżnicowanym społecznie charakterze.

Plac Urszulanek: Najpierw odbył się konkurs dla studentów architektury, a następnie do pracy przystąpili budownicy; tak powstał plac Urszulanek – niezwykle teren, udostępniony w 2006 roku jeżdżącym na deskorolkach, tyżworolkach i rowerach górskich. Ich popisy podziwiają spacerujący przechodnie.

Obecnie trwają przygotowania do realizacji podobnych projektów „sieci rekreacyjnej”.

Park Laeken to miejsce na teren wypoczynkowy o znaczeniu regionalnym. Obecnie realizowany projekt wciela w życie zasadę całkowitej otwartej przestrzeni. Pomimo skąpego wyposażenia w sprzęt do zabawy, park ze względu na duże trawniki i sporo wolnego obszaru ma znaczny potencjał rekreacyjny. Instytut Ochrony Środowiska Naturalnego w Brukseli planuje rozwój terenu i wzbogacenie go o nowe elementy służące wypoczynkowi – w tym tzw. „zieloną plażę” (z fontannami, leżakami, placami zabaw, stołami piknikowymi, kioskami i punktami gastronomicznymi).

Park im. Króla Baudouina, obecnie w trakcie generalnej przebudowy, umożliwił wykorzystanie nowego narzędzia – „mapy intensywności rekreacji”. Do powstania projektu przyczyniły się miejscowe dzieci i placówki edukacyjne: określono nieformalne miejsca wypoczynku (trawiasty plac dla rowerów górskich, teren wokół rzeźby parkowej jako punkt spotkań młodzieży) i włączono je do nowego projektu.

W *parku Bonnevie*, leżącym w sercu gęsto zaludnionej gminy Molenbeek, w zachodniej części Regionu Stołecznego Brukseli, trwa budowa nowego placu zabaw. Plac wymyśliły dzieci, które zaangażowano w projekt od pierwszego etapu, a jego realizację nadzorują pracownia architektoniczna „Suede 36” i Ośrodek Kultury „Buurthuis Bonnevie”. Plac jest przykładem praktycznej realizacji zasady współpracy, stosowanej przez Instytut Ochrony Środowiska Naturalnego w Brukseli. Już wkrótce kolorowy, dynamiczny i oryginalny wszechświat w uczęszczanym parku zapełnią tłumy mieszkańców. Interaktywną mapę terenów rekreacyjnych w Brukseli można znaleźć w internecie: www.bruxellesenvironnement.be>Particuliers>Espaces verts, faune et flore>Jeux et Sports

Cécile Duvivier pracuje w Biurze Rozwoju i Współpracy Oddziału Terenów Zielonych Instytutu Ochrony Środowiska Naturalnego w Brukseli [Service Développement et Participation - Division Espaces Verts, Bruxelles Environnement]
cd@ibgebim.be
0032 563 41 74

Zdjęcia: Cécile Duvivier

Standardy dotyczące wielkości zewnętrznej przestrzeni w usługach dla małych dzieci w wybranych krajach UE

Belgia	Francuska społeczność: Zewnętrzna przestrzeń jest zalecana ale nie jest obowiązkowa. Musi być zaadaptowana do potrzeb dzieci i ogrodzona. Flamandzka społeczność: Zewnętrzna przestrzeń nie jest wymagana dla opiekunów domowych. Wymagana jest dla form żłobkowych i pozaszkolnych - musi być zaadaptowana do potrzeb dzieci i ogrodzona.
Chorwacja	Dzieci w wieku 0-6 lat – 40 m ² na dziecko. Dla placówek zajmujących się ponad 100 dzieci – 35 m ² na dziecko. Standard minimum – to 25 m ² na dziecko.
Dania	Obecnie nie ma określonych wymagań – lokalna administracja stosuje wcześniej obowiązujący standard – 10 m ² na dziecko.
Francja	Brak państwowych regulacji.
Niemcy	Brak państwowych regulacji. Landy ustalają swoje własne.
Grecja	Dzieci w wieku 4-6 lat – 3 m ² na dziecko.
Węgry	Dzieci w wieku 0-7 lat – 10 m ² na dziecko.
Włochy	Dzieci w wieku 0-3 lata – brak państwowych standardów. Dzieci w wieku 3-6 lat – 18 m ² na dziecko.
Holandia	Dzieci w wieku 0-6 – wymagany standard minimum to 3 m ² na dziecko.
Norwegia	Dzieci w wieku 0-3 lata – 33 m ² na dziecko. Dzieci powyżej 3 lat – 24 m ² na dziecko. Departament Zdrowia rekomenduje (ale nie wymaga) – 50 m ² na dziecko.
Portugalia	Dzieci w wieku 0-3 lata - brak państwowych standardów. Dzieci w wieku 3-6 lat – 4 m ² na dziecko i minimalna przestrzeń 100 m ² .
Republika Irlandii	Brak państwowych regulacji. Wymagana jest odpowiednia przestrzeń.
Rumunia	Dzieci 0-6 lat – minimum 20 m ² na dziecko. Dzieci powyżej 7 lat – między 10 a 50 m ² na dziecko.
Hiszpania	Dzieci w wieku 0-3 lata – minimum 75 m ² na jedną grupę. Dzieci w wieku 3-6 lat – minimum 150 m ² na jedną grupę.
Wielka Brytania	Anglia: Dzieci w wieku 0-2 lata – 3,5 m ² na dziecko. Dzieci w wieku 2-3 lata – 2,5 m ² na dziecko. Dzieci w wieku 3-5 lat – 2,3 m ² na dziecko. Nie ma osobnych standardów dla dzieci w wieku 5-8 lat. Szkocja: Publiczne żłobki i placówki dla dzieci w wieku 3 i 4 lat – 9,3 m ² na dziecko. Irlandia Północna: Dzieci w wieku 0-3 lat - wymóg przestrzeni zewnętrznej, najlepiej w obrębie placówki. Dzieci w wieku 3-4 lata – minimum dla przedszkola: 250 m ² ; minimum dla szkoły – 350 m ² . Walія: brak regulacji.